

‘La Licorne’ in Bokhoven

Opmerkelijke verschijning

Jac. J. Luyckx

Hoewel bij een bezoek aan Bokhoven de belangstelling veelal uitgaat naar ‘het kasteel’, verdient het naastgelegen betongrijze rijksmonument Driekoningenplein 6, dat vanaf de straatzijde opvalt door zijn bijzondere neogotische raampartijen, minstens zoveel aandacht. Het vermoeden bestaat dat dit woonhuis in de eerste helft van de negentiende eeuw is gebouwd op de fundamenten van een donjon of hoofdtoren van het oude kasteel van Bokhoven dat in etappes tussen 1672 en ca. 1800 werd vernietigd. De 3/8ste sluiting van de voorzijde van dit merkwaardige woonhuis, in vorm met de achtkantige toren, lijkt dat vermoeden alleen maar te bevestigen.

La Licorne oftewel ‘De Eenhoorn’ heet het perceel Driekoningenplein 6 in ‘de parel aan de Maas’ die Bokhoven is. Maar het kapitale naambord hangt binnen in het trapportaal, want Pith Schure, samen met zijn vrouw Mieke, de huidige bewoner van het pand, vond de vormgeving van dit bord terecht niet mooi genoeg om het buiten aan de fraaie gevel te hangen. Dat doet verder niets af aan de verklaring, die Schure voor de naam weet. ‘Naast het pand staat een traptorentje met spits en als je het geheel vanaf de straatzijde bekijkt kun je er met een beetje fantasie een eenhoorn in zien.’ Overigens siert een in de zon glanzende eenhoorn de windvaan op de torenspits.

De heer en mevrouw Schure voor ‘La Licorne’, hun huis in Bokhoven (zie ook de foto op de voorzijde van deze aflevering). Het gebouw stond vroeger ook bekend als ‘Torenhuis’ en als ‘oud Kruithuis van het kasteel’. (Foto: Olaf Smit)

Zaaltje

De herkomst van de naam *Licorne* is maar een piepklein detail uit de schat aan gegevens, waarop verteller Pith ('Van Pieter Theodoor') Schure zich kan beroepen, het resultaat van vele, vele naspeuringen. Die rijkdom van wetenswaardigheden inspireerde hem tot drie historische romans, die beginnen in 1790, een jaar na de Franse Revolutie, in Parijs en doorlopen tot 1928 in Bokhoven. Dat deze trilogie ook de naam 'La Licorne' draagt is vanzelfsprekend, maar het zijn de subtitels die er toe doen: 'een klein dorp in de grote wereld', 'de Parel aan de Maas' en 'het Labyrint'.

Dezelfde naspeuringen leidden Pith en Mieke ook naar het Chateau de Montigny-le-Gannelon, iets ten zuiden van Parijs. Daar ontdekten ze het alliantiewapen van de families De Montmorency en De Lévis met dezelfde wapenspreuk als die op het wapen dat in de latere, maar toch ook negentiende-eeuwse aanbouw van het huis bij het Driekoningenplein aan de wand prijkt. Eigenlijk mag deze aanbouw daarom 'wapenzaal' worden genoemd, maar omdat deze slechts huiskamergroot is, spreken de bewoners even consequent als vertederend van 'het zaaltje'. Ingericht als huiskamer dit zaaltje, maar dé living van het huis bevindt zich aan de voorzijde, waar de driezijdige voorgevel oogt als een fraaie en royale erker met zijn, wat Pith Schure noemt

Het alliantiewapen van de families De Lévis en De Merode.
(Foto: Olaf Smit)

Voorzijde van 'La Licorne'. Rechts is nog een hoek van de kasteelmuur zichtbaar. (Foto: Olaf Smit)

Welgemoed op pad bij de installatie van pastoor Breugelmans (in het midden), in de Gravin Helenastraat. Op de achtergrond 'La Licorne'. De foto dateert van 10 januari 1941. (Foto: Stadsarchief, geschenk van pastoor Van der Spank van Bokhoven)

'Tudor-ramen', vanwege de Tudor-bogen die als het ware de kroon op de prachtige vensters vormen. De beperkte leefruimte, zo'n vijf bij zes meter, dwingt als het ware vanzelf tot het intieme karakter van het woonvertrek, met aan de ene kant een (televisie-)zitje en aan de andere kant een achthoekige eetkamer-tafel met vijf stoelen. En op de achtergrond een donker en daardoor onopvallend keukenblok. Boven het fornuis is een element verwerkt uit de schouw, die ooit in 'het zaaltje' heeft gestaan, maar die de huidige bewoners in stukken in de tuin vonden. Twee min of meer bruikbare zijpanelen zijn aan de buitenzijde tegen de achtermuur (met trapgevel) gemetseld, met ruimte voor een klein plantenbakje. Terug nog even naar de voorkamer, waar het groten-deels authentieke balkenplafond bewondering afdwingt, en prachtige beige plavuizen lijken te demonstreren dat oud en nieuw zeer wel kunnen harmoniëren.

Brievenbus

La Licorne was 'behoorlijk vervallen' toen Pith en Mieke Schure het in 1979 kochten. 'Het verkeerde in een verschrikkelijke staat, maar met vereende krachten hebben wij het helemaal opgeknapt', aldus Pith Schure, die al meteen en ongevraagd laat weten zijn leeftijd voor zich te willen houden. 'Zeg

maar dat ik ooit in Maastricht geboren ben.' Zo is hij ooit afgestudeerd in cultuurtechniek ('zeg maar landinrichting') aan wat toen nog de Landbouwhogeschool Wageningen heette. Sindsdien was ir. Schure afwisselend werkzaam in het buitenland (Afrika, het Caraïbisch gebied en alle landen rond India) en/of op de afdeling ruimtelijke ordening van de provincie Noord-Brabant, waar hij zich eveneens met landinrichting bezighield.

Hoe Wageningen verbonden blijft met Bokhoven blijkt als Pith Schure met een zekere trots op de dubbele voordeur van dik eikenhout wijst. 'Die deuren zijn afkomstig uit het ook negentiende-eeuwse studentenhuis waar ik in mijn Wageningse tijd zat.' Schure heeft ze, voor zover nodig, eigenhandig ingekort en wel zodanig dat hij 'de lelijke brievenbus die er in zat' heeft geëlimineerd.

Het opknappen van het vervallen 'kasteeltje' mag dan 'een gigantische klus' zijn geweest, het had ook zijn bekoring. 'Terwijl je bezig bent ontdek je van alles en begin je de geschiedenis die je onderhanden hebt in je op te nemen. Het gaat leven.' Dat de geschiedenis teruggaat tot de dertiende eeuw fascineerde Pith Schure bovenmatig. Evenals het grote familiewapen dat, inmiddels fraai gerestaureerd, aan een van de zijwanden in het zaaltje hangt.

'We wisten niet van wie dat wapen was, al was het ons wel duidelijk dat het om Franse adel ging', wat Pith en Mieke Schure bevestigd zagen door hun ontdekking in het kasteel van Montigny-le-Gannelon. 'Hoge adel' wijst Pith op de kroon, de hermelijnen mantel en de scepter, die dit wapen sieren.

Inmiddels kennen de bewoners natuurlijk de herkomst van het wapen. Daarbij gaat het volgens Pith Schure weer om een alliantiewapen. Dit keer 'zonder de familie De Montmorency, die tot 1838 graven van Bokhoven leverde, maar met de families De Lévis en De Merode. De familie De Lévis Mirepoix bracht van 1838 tot 1928 de graven en één gravin van Bokhoven voort.'

Voor we het zaaltje verlaten wijst Pith nog even op het reliëf van een oud boograam, dat in de muur tussen het zaaltje en de voorkamer nog duidelijk te zien is.

Kern

Boven het zaaltje bevindt zich de royale 'Master Bedroom', compleet met hemelbed en langs de wand vol schappen met een grote schelpenverzameling van Mieke Schure, vooral afkomstig van Jamaica en Mauritius. De slaapkamers zijn bereikbaar via de (originele) eikenhouten spiltrap in het traptorentje. Vanaf de kelder draaien er welgeteld 42 treden omhoog naar een heus torenkamertje. Aan de buiten-

zijde krijgt de gemetselde traptoren cachet door zogeheten speklagen, gele lagen van drie stenen dik, die zich aan de binnenkant in het metselwerk voortzetten. Het torentje steekt fraai af tegen het betongrijze decor van het kasteeltje. De kleur dankt het bouwwerk aan een dun laagje dat er op gesmeerd lijkt, 'iets op cementbasis' is alles wat de bewoner ervan weet, 'en wat er onder zit weten we niet'. Op de bovendieping van het kasteeltje bevinden zich twee kleine slaapkamertjes, een logeerkamer, een badkamertje en het kantoor van Pith Schure. In de wand tussen badkamer en een der slaapkamers zit een deur, die 'voor de aardigheid ook in Tudorstijl is uitgevoerd'. Deze bovenruimten zijn mogelijk geworden door een kelderdiepe aanbouw die Pith Schure aan de linkerkant van het huis heeft laten uitvoeren. In die kelder is, naast 'een massale fundering die van een voorloper van het kasteel moet zijn geweest' een oude waterput gevonden. Maar voor 'de echte oude kelder' moeten we natuurlijk onder de woonkamer zijn, waarin de achtkantige vorm van de oude kasteeltoren nog herkenbaar is. Hoewel nu nog slechts een werkplaats, die gezien alle rommel nog volop in gebruik is, mag deze kelder de middeleeuwse kern van *La Licorne* worden genoemd.

De achterzijde van het pand. (Foto: Olaf Smit)

Trots

Tenslotte mag de portrettengalerij die zich in de hal langs de trapopgang bevindt niet onvermeld blijven. 'Het zijn portretten van adellijke families die allemaal geparenteerd zijn aan de graaf van Bokhoven. We hebben ze allemaal ergens opgediept en naar Nederland gehaald, dus daar zijn wij erg trots op.' En blijkens de vervoering in de stem van Pith Schure, wel het meest op het portret van 'La belle Hélène', oftewel Helena de Montmorency, die liggend naast haar echtgenoot de eerste graaf van Bokhoven, Engelbert van Immerseel, op het vermaarde praalgraf in het schattige kerkje van Bokhoven, is uitgegroeid tot een bezienswaardigheid. Volgens de geschiedschrijver vormt dit 'een meesterwerk van beeldhouwkunst uit de Vlaamse barok van de hand van de beroemde Antwerpse beeldhouwer Artus Quellinus' (zie voor het grafmonument *Bossche Bladen* 1999 afl. 1).